

I Ramallah på Västbanken kämpar funktionshindrade för personlig assistans. Men gamla synsätt om att det är familjens ansvar att ta hand om den funktionshindrade familjemedlemmen sätter hinder i vägen och konflikten med Israel gör inte kampen lättare.

Funkis på Västbanken

Oavsett var i världen man bor har personer med funktionsnedsättningar en gemensam kamp att föra. En kamp som handlar om tillgänglighet, om rätten att leva ett självständigt liv och om att inte behandlas som andra klassens medborgare.

Adolf Ratzka, grundare av Stil, var inbjuden som talare till en konferens om personlig assistans i Ramallah i november förra året.

– Stämningen var tämligen negativ till frågan om personlig assistans på konferensen. Man ser det som en lyxgrej från väst som är alldeles för dyr, säger Adolf Ratzka.

Det finns ett konservativt synsätt som innebär att man lägger ett stort ansvar på att familjen ska ta hand om den funktionshindrade familjemedlemmen.

– En pappa som var med på konferensen sa att han hade en 27-årig dotter som hans fru hade tagit hand om i alla år och att det fungerade utmärkt.

I det läget är det viktigt att påpeka att det inte är en hållbar lösning i längden eftersom föräldrarna blir äldre och inte kommer att orka lika mycket som de kanske gör nu, säger Adolf Ratzka.

I PALESTINA FINNS DET inte någon personlig assistans. Där har man satsat på tjusiga institutionsliknande rehabanläggningar i syfte att vårda personer med funktionsnedsättningar.

När frågan om att starta ett projekt om personlig assistans togs upp på konferensen i Ramallah var det inte helt utan motstånd.

– Det som sades var att personer med funktionsned-

sättningar inte själva ska driva projekt för att starta personlig assistans utan att sådana projekt ska drivas av välgörenhetsorganisationer och professionella såsom sjukgymnaster och läkare, säger Adolf Ratzka.

Förändringar kan bara ske genom seriös lagstiftning och ökad medvetenhet om hur mångsidiga problemen är för personer med funktionsnedsättningar.

”En pappa sa att han hade en 27-årig dotter som hans fru hade tagit hand om i alla år och att det fungerade utmärkt”

ADOLF RATZKA VAR ÄVEN MED på en annan konferens under sitt besök i Mellanöstern. Den handlade om Independent Living och ägde rum i Israel. Det var Israels första konferens om Independent living. I Israel finns det personlig assistans även om den statliga ersättningen till de personliga assistenterna är mycket låg och att det i sin tur medför att arbetsvillkoren blir dåliga med långa arbetspass och låga löner som följd.

Med på den konferensen var den israeliska socialministern Isaac Hertzog från Israels Labor party (mot-svarar närmast socialdemokraterna.) Isaac Hertzog var positiv till samarbete mellan Israel och Palestina och gav dessutom sitt fulla stöd till utbyggnad av den personliga assistans som i dag finns i Israel.

Palestina

- Ramallah är huvudstad för det palestinska självstyret på Västbanken sedan 1994, då en fredsuppgörelse med Israel slöts. Den palestinska staten lever under svår ekonomisk och politisk press från Israel som kontrollerar landet militärt. På Gazaremsan är situationen ännu värre.
- I Palestina finns idag ingen personlig assistans, men Independent Living Institute planerar ett pilotprojekt för assistans.

Israel

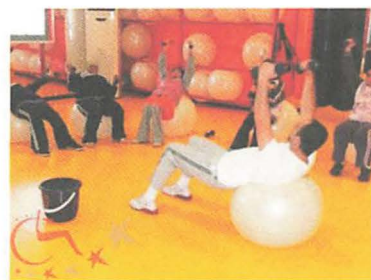
- Israel bildades 1948 genom ett FN-beslut. Gränserna har successivt utökats under ett antal krig. Huvudstaden är Jerusalem. Israel leddes fram till mitten av 70-talet enbart av socialdemokratiska regeringar (MAPAI/Labour), men under de senaste trettio åren har regeringarna dominerats av högerpartier.
- I Israel finns personlig assistans.

GRAFIK: ANNA HARVARD

Adolf Ratzka på konferens om personlig assistans i Ramallah.

Stars of hope.

MEN SAMARBETE MELLAN palestinier och israeler visade sig vara svårt.

I Palestina finns det en organisation som heter *Stars of hope*. Det är en organisation av kvinnor med funktionsnedsättningar i Palestina.

Ordföranden i Stars of hope heter Ola Abu Al Ghaib. När hon skulle åka till konferensen i Jerusalem stod hennes namn inte med på listan över personer från Västbanken som fått tillstånd för dagen att ta sig över gränsen till Jerusalem. Det blev ingen konferens för Olas del trots att hon i god tid innan konferensen försökt komma med på listan.

– Om det berodde på politiska friktioner eller administrativt slarv vet man inte, säger Adolf Ratzka.

Innan konferensen hade Ola Abu Al Ghaib från Stars of hope i Palestina och Daniela Brafman från Center for independent living i Israel haft mejlkontakt med Adolf, båda oberoende av varandra. Ola och Daniela som hört talas om varandra uttryckte en önskan om att träffas för att inleda samarbete.

Därför planerar Independent Living Institute och Adolf Ratzka att starta ett pilotprojekt om personlig assistans i Ramallah.

– Eftersom det är så svårt för Ola och Daniela att träffas, på grund av att det är krångligt för dem att ta sig över gränsen, så har vi konstaterat att om vi ska kunna träffas är det enklare för oss att göra det i Stockholm, säger Adolf Ratzka.

– Det vi kan bidra med i ett sådant här projekt är att

ge råd och att hjälpa till att utveckla det vi kallar Peer support, fortsätter Adolf Ratzka.

NÄR MAN ÄR I ISRAEL och Palestina genomsyrar den flera tusen år gamla religionen hela samhället.

– Till och med när jag skulle använda hissen på hotellet där jag bodde, märktes religionen.

Enligt den judiskt ortodoxa tron får man inte arbeta mellan fredag- och lördagkväll när solen har gått ner. Att använda maskiner med knappar ses också som arbete och därför hade man löst det på så vis att hissen stannade på varje våning så att människor kunde kliva i och ur hissen utan att behöva trycka på några knappar, säger Adolf Ratzka.

Independent living handlar om att maximera den personliga rörelsefriheten inom samhällets ramar.

Konflikten mellan Israel och Palestina är ett stort hinder i arbetet.

–Det känns eländigt att se en konflikt som aldrig verkar nå en lösning. Tänk att alla sysslar med Independent Living samtidigt som all förändring i princip blir omöjlig när man hela tiden påverkas av konflikten och religiösa regler, säger Adolf Ratzka.

Sari Nykvist

Peer support

Peer support betyder ömsesidigt kamrattstöd och används ofta av självhjälpsgrupper som exempelvis Independent Living-rörelsen.